

Sygn. akt III CSK 5/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta T.
przy uczestnictwie E. A. i Gminy Miasta T.
przy udziale Prokuratora Okręgowego w T.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki E.A.
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od E. A. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3.750 zł (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki E. A. od postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 31 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Zdaniem skarżącej, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy w świetle art. 121 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 5 k.c., za samoistne posiadanie władania cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa należy uznać władanie uzyskane w ramach sprawowanego władztwa publicznego, które by mogło prowadzić do zasiedzenia jako sfera określana mianem imperium charakteryzująca się przede wszystkim elementem widoczności, albowiem termin do zasiedzenia nie biegnie, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości, czyli innymi

słowy, bieg terminu zasiedzenia nie mógł rozpocząć się w czasie, w którym właściciele nieruchomości nie mogli efektywnie dochodzić na drodze prawnej jej zwrotu, przy czym siłę wyższą ujmuje się jako zjawisko zewnętrze nieuchronne, którego nie można przewidzieć ani mu się przeciwstawić”.

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (zob. np. postanowienia SN: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). W wypadku występowania elementu „nowości” zagadnienia prawnego skarżący powinien wykazać, że rozpoznanie skargi kasacyjnej nie tylko będzie miało znaczenie w okolicznościach konkretnej sprawy, lecz także będzie służyć rozwojowi prawa. W ten sposób należy interpretować istotność zagadnienia.

Skarżąca nie wykazała, aby sformułowane przez nią zagadnienie prawne czyniło zadość przytoczonym wymaganiom. Innymi słowy, rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób pojęciu „istotne zagadnienie prawne” nie opowiada pytanie przedstawione przez skarżącą. W istocie jest ono pytaniem o trafność stanowiska Sądu odwoławczego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem.

Należy przy tym wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjął się pogląd, iż art. 5 k.c. nie może być podstawą odmowy stwierdzenia nabycia własności przez zasiedzenie, ponieważ nabycie to następuje *ex lege*. Stwierdzenie przez sąd nabycia prawa własności w drodze zasiedzenia ma charakter deklaracyjny, co wyklucza dopuszczalność zastosowania tego przepisu do ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa. W dodatku, normując

instytucję zasiedzenia, ustawodawca przyznał prymat ochronie trwającego przez wiele lat *status quo*, kosztem prawa własności dotychczasowego właściciela. Nie uzależnił możliwości zasiedzenia od tytułu lub sposobu objęcia rzeczy w posiadanie, a dobra lub zła wiara posiadacza ma wpływ jedynie na długość okresu zasiedzenia. Takie założenia przemawiają przeciwko próbom odwoływania się do konstrukcji nadużycia prawa, względnie poszukiwania innej aksjologii dla uzasadnienia „blokowania” stosowania przepisów bezwzględnie obowiązujących (postanowienie SN z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 662/15).

Ponadto zauważenia wymaga, że uczestniczka pod pozorem zaprezentowanego istotnego zagadnienia w rzeczywistości zmierza do zanegowania ustalonego przez Sądy *meriti* stanu faktycznego. Tymczasem z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych wynika, że następczyni prawna S.Z. – M. Z., pomimo przebytej choroby oraz operacji, była zdolna do podróży do Polski, aby jeszcze w 1947 r. lub do końca 1948 r. złożyć wniosek o przywrócenie utraconego posiadania. Ponadto M. Z. nie była zobligowana do osobistego przyjazdu do Polski - jak wynika z materiału dowodowego, E. F. w jednym z listów do M. Z. oferował jej pomoc w odzyskaniu majątku. Skoro zaś nie doszło, jak wskazują Sądy *meriti*, do złożenia wniosku o przywrócenie posiadania przez osobę uprawnioną w terminie do dnia 31 grudnia 1948 r., to upływ 10-letniego terminu zdecydował o nabyciu prawa własności nieruchomości przez Skarb Państwa.

Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 3 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. np. wyrok SN z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17).

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 8 w zw. z § 5 pkt 1 w zw. z oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

jw